

STRESZCZENIE

Powieści i eseje napisane przez Stefano Benniego, mimo że bardzo się od siebie różnią, zawierają ogromną ilość humoryzmu i posiadają wspólne imaginarium. Podążając tym tropem, praca zatytułowana *Imaginarium satyryczne w prozie Stefano Benniego* ma za zadanie analizę satyr Benniego i odtworzenie wiadomości, jakie próbują one przekazać czytelnikom, jako że krzywe zwierciadło pisarza nie chce jedynie pokazać ośmieszonej rzeczywistości, ale pragnie również zachęcić do jej naprawienia.

Rozprawa podzielona jest na cztery części i ma na celu odtworzenie – przynajmniej częściowe, biorąc pod uwagę jego ogrom – imaginarium satyrycznego Stefano Benniego, czyli analizę jego twórczości prozatorskiej pod kątem obecności w niej satyrycznych obrazów rzeczywistości. Wizje tworzone przez włoskiego pisarza, mimo że zniekształcone, a chwilami nawet absurdalne, są jednakże zawsze owocami jego wnikliwej obserwacji rzeczywistości, poddany obróbce przez jego ogromną wyobraźnię, która pozwala mu na tworzenie zaskakujących dzieł. W ten sposób powstaje jego imaginarium, czyli innymi słowy zbiór wyobrażeń, figur i tematów opisanych za pomocą bardzo oryginalnego języka. Dotąd krytycy literatury skupiali się w swoich badaniach głównie na postmodernistycznych aspektach pisarstwa Benniego, niniejsza praca analizuje zaś charakter satyryczny jego twórczości.

Pierwsza część, zatytułowana „Satyra Benniego jako przejaw jego zaangażowania w naprawę rzeczywistości”, ma charakter teoretyczny i proponuje przegląd różnych odniesień do szerokiej kategorii komizmu; następnie analizuje satyrę, od jej początków aż po zmiany, które przeszła, żeby osiągnąć swoją formę współczesną; w końcu analizuje sposób, w jaki twórczość Stefano Benniego wpisuje się w tradycję satyryczną, odnosząc się do korzeni jego humoryzmu oraz do cech charakterystycznych jego pisarstwa satyrycznego.

Druga część zajmuje się analizą elementów satyry społecznej obecnych w dziełach Benniego i składa się z trzech rozdziałów. Pierwszy, zatytułowany „Gladonia, Tristalia, Usitalia... smutne echo dzisiejszej Italii w powieściach Benniego”, stanowi pewnego rodzaju wstęp do wizji Włoch, którą znajdziemy w prozie tegoż pisarza. Pod tymi trzema nazwami kryją się różne obrazy Italii, które następują po sobie chronologicznie i które odzwierciedlają rzeczywistość włoską i jej zmiany w czasie. Są tu już zasygnalizowane niektóre z problemów, które będą później rozwinięte w kolejnych fragmentach rozprawy. Drugi rozdział tej części, zatytułowany „Królowa telewizja i jej zgubny wpływ”, pokazuje obraz telewizji włoskiej, który jest nad wyraz niepokojący: z jednej strony mamy telewizję przedstawioną jako czysta manipulacja, gdzie wszystko jest starannie przygotowane i wybrane wcześniej oraz nie

zawiera ani odrobiny prawdy; z drugiej strony mamy również obraz społeczeństwa włoskiego, uzależnionego i oglupionego przez telewizję do takiego stopnia, że pozwala się z łatwością kontrolować i narzucać sobie to, co ma myśleć i robić. Trzeci rozdział zaś, zatytułowany „W pogoni za «nowym». Konsumpcja i pułapki postępu”, pokazuje jak bardzo włosi stali się społeczeństwem konsumpcyjnym, czyli nastawionym na ciągłą konsumpcję, która została im narzucona pod pretekstem postępu. Benni stara się pokazać jaka jest cena tego ciągłego pędu po „nowe” i jakie niesie zagrożenia.

Trzecia część rozprawy, której przedmiotem jest analiza elementów satyry politycznej, które pojawiają się w powieściach Benniego, jest podzielona na dwa rozdziały. Pierwszy, zatytułowany „Polityka po włosku” bada różne odcienie tematu, który jest obceny w twórczości pisarza od samego początku: politycy i ich kłamstwa, ich związki z mafią i światem biznesu, czy też oportunizm polityczny. Błędy dzisiejszej polityki analizowane w tym rozdziale pokazują, że nadużywanie władzy wyrządza wiele szkód nie tylko społeczeństwu, ale i światu. Drugi rozdział tej części, zatytułowany „Ekologia i wojny: w kierunku zniszczenia świata”, kontynuuje i rozwija ten wątek, łącząc dwa zagadnienia na pozór odległe: brak szacunku dla środowiska naturalnego oraz łatwość, z jaką wzniecane są wojny. Przemoc dokonywana na środowisku i na naturze, w połączeniu z traktowaniem Ziemi jak poligonu przez rządzących prowadzi, jak zostało przedstawione na wielu przykładach z książek Benniego, do nieodwracalnych szkód i zniszczeń.

Czwarta i ostatnia część pracy, zatytułowana „W książce każde słowo jest cenne. «Bennilingua» w toku”, ma na celu pokazanie znaczenia języka używanego w dziełach Benniego. Pisarz ten tworzy swój własny system językowy, który nie ma służyć jedynie rozrywce, ale ma również za zadanie przekazywanie nowych prawd, czyli wiadomości zaprogramowanych przez autora. Benni otrzymuje ten efekt dzięki stosowaniu różnych chwytów, takich jak błędny zapis obcych słów, tworzenie nazw silnie intertekstualnych, deformowanie słów, tworzenie neologizmów, gry słów, mieszanie rejestrów lub języków, parodie różnych sposobów mówienia itd. Na podstawie przedstawionych przykładów widać, że każdy tekst Benniego jest zbudowany bardzo starannie, również pod względem językowym.